

Krymo kalnai yra žemi. Tačiau jie užstoja siaurės vėjus, o jų papėdėje dėl Juodosios jūros klimato įtakos susidarė nepaprastos gamtinės sąlygos. Čia įsikūrė šilumamėgiai augalai bei gyvūnai, gausu endeminių organizmų (didžioji jų dalis – reliktai).

Kryminė piliarožė – šio krašto endemas, saugomas augalas

Atsiminimai apie žygius Karadago gamtos rezervate

Šis pasakojimas yra apie VPU Biosistematikos tyrimų grupės ekspedicinius lauko darbus Ukrainoje, Karadago rezervate. Šiame straipsnyje minimi trumpiniai iššifruojami taip: A.R. – tai mokslo projektų vykdytojas Andrius Remeikis, J.R.S. – profesorius Jonas Rimantas Stonis, A.D. – daktaras Arūnas Diškus (apie Biosistematikos tyrimų grupę galite pasižiūrėti internete – www.life4diversity.com).

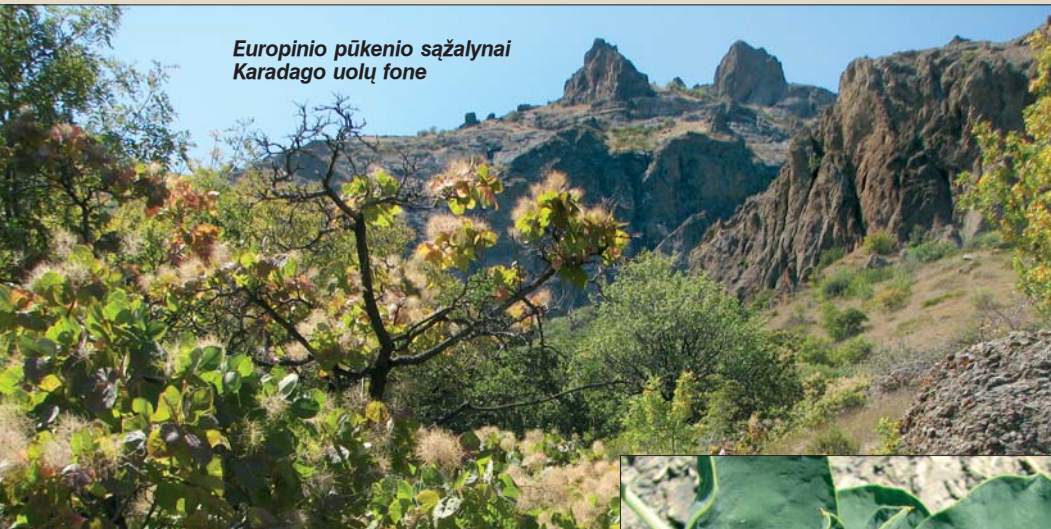
Galiai Vania patiko

Norint apsistoti Kryme, galima rinktis įvairius variantus. Aluštoje mus apninka būrelis potencialių nuomotojų. Iš jų pati aršiausia – teta Galia. Jau vedasi mus pas save. Tiesa, mūsų naujoji šeimininkė stauga praranda iki tol trykšte trykštantį judrumą. Todėl kolega J.R.S. pasiūlo tetai Galiai pasėdėti ant laiptų. Nuomojamas bu-

Krymo dienoraštis

Jonas Rimantas STONIS, Andrius REMEIKIS

Europinio pūkenio sąžalynai Karadago uolų fone

džiame laikyti uždarytas, netgi užuolaidas užtraukiame. Visą vakarą tenka klausytis bausių dūsavimų, o naktį – nepalaujamo knarkimo. Mes suprantame, kad tetos Galios sveikata pašlijo, tad, nors ir vidury nakties atsibudę, vis pasitikriname, ar dar gir-dėti knarkimas, ar jau stojo kapų tylą.

Atsisveikinę su teta Galia, judam link Karadago.

Kur ieškoti Karadago

Karadago žemėlapiuose ieškokite į vakarus nuo Feodosijos arba į rytus nuo Sudako. Ten 1914 m. Maskvos universiteto docentas gydytojas T. Via-

Zemskis už savo lėšas (tai yra gydytojo atlyginimą) įkūrė mokslinę biologijos stotį, iki šiol vadinamą „Biostancija“. 1979 m. buvęs Karadago draustinis tapo valstybiniu Ukrainos rezervatu. Jo dydis – tik apie 28,7 km², iš kurių apie 8 km² – jūros akvatorija. Taigi 2009 m. rezervatui sukako 30, o Biologijos stotčiai – 95 metai. Rezervate aptinkama 2800 augalų ir apie 5300 gyvūnų rūšių. Rezervate užregistruotos 859 dumblių, 380 grybų, 313 kerpių ir 76

telis, pasirodo, yra neįprasto dizaino, kur pažvelgsi – visos sienos apkabinėtos šventųjų paveikslais. Tad ilsintis, akis nusukęs nuo vieno šventųjų, neišvengiamai atsisuki į kitus. Šeimininkė profesorių meiliai vadinama Vania arba Vanička. Matyt, jis krito į akį. Tetai Galiai jau greitai sukaks septyniasdešimt. Ji teiraujasi, ar Vanička yra jaunesnis, ar jos bendraamžis. Malonioji šeimininkė taip pat paprašo mūsų adresų Vilniuje. Sako, kad daug šiame bute nepavogsime (...), nes jau viskas yra išvogta. Teta Galia siūlo kolegai J.R.S. gultis į lovą ne kambaryje, o siaurame įstiklintame balkone, kurį skersai dar perskiria ant virvės pakabintos užuolaidėlės. Sako, čia bus geriau. Kolega J.R.S. atitraukia užuolaidėles ir, aptikęs iš kitos pusės priglaustą dar vieną lovą, klausia, kas miegos šalia jo. Pasirodo, kad čia gulės pati teta Galia. Kaž-

Žolinio karpio vaisius yra valgomas

kaip praeina noras priimti tokį šeimininkės draugiškumo žestą, todėl mes nusprendžiame kartu spaustis tamsiame, tvankiame, ikonomis išdabintame kambarėlyje. Dėl visa ko duris į Galios balkoną nuspren-

samanų rūšys. Karadage gyvena apie 400 rūšių stuburinių gyvūnų, o tūkstantinis bestuburių sąrašas nuolat gausėja. Daugybė rezervato augalų ir gyvūnų rūšių įtrauktos į Ukrainos Raudonąją knygą.

**Cikadų
Karadage labai
daug, visą
vasarą girdėti
jų giesmės**

**Maldininkai
yra plėšrūs, o
dažniausiai ir
nebaikštūs**

Valdinga rezervato direktorė mus pagiria

Sutartą valandą anksti ryte skubame į Biologijos stotį susitikti su mūsų mokslinio projekto partneriu dr. Jurijumi Budaškinu ir tyrimų stoties bei rezervato direktore. Ukrainietiškas svetingumas ištrpdo mūsų nerimą. Dr. Jurijus tvirtai apsikabina ir sako: „Sveiki atvykę į Karadagą!“. Vedasi mus pas direktorę dr. Alą Morozovą, kuri jau bene 10 metų vadovauja Biologijos tyrimų stočiai ir Karadago rezervatui. Girdėjome apie dr. Alą Morozovą ne tik dėl jos nuopelnų steigiant Karadago rezervatą, bet ir dėl tvirto (sakykim, valingo) ir principingo charakterio. Aukšta, tvirto sudėjimo moteris pasitinka mus draugišku rankos paspaudimu, ir mes net nepastebime, kaip esame apipilti įvairiausiomis dovanomis. Susižvalgome – o kurgi mūsų dovanos, atvykome tuščiomis. Dr. Budaškinas ir direktorė dr. Morozova žavisi mūsų tyrimų objektu (juk tai patys mažiausi, nedaugeliui specialistų „įkandami“ pasaulio mikrodrugiai), taip pat geranoriškai parodo ir geru žodžiu pamini mūsų mokslo projektus, skirtus Amerikos faunai. Staiga visų akys nukrypsta į kolegą A.R. Sužinoję, kad kolega Andrius šiuo metu baigia vykdyti Centrinės Amerikos faunos Opostegidae projektą, labai nustemba. Sako:

„O-ho-ho, kokie užmojai“. Ir dar su nuširdžia šypsena priduria: „Mes visi kadaise buvome laborantai, mes visi nuo šito pradėjome. Linkime, kolega Andriau, sėkmės moksliniuose tyrimuose!“. Išeiname iš kabineto pakylėti bei nešini storiausiomis knygomis ir, kas taip pat labai svarbu, jau turėdami raštišką leidimą dirbti įvairiose rezervato vietovėse.

Dr. J. Budaškinas veda mus į laboratoriją ir į tyrimų stoties muziejų. Nustembame, kad šiame muziejuje taip viskas įdomu ir gražiai eksponuota. Domimės, kaip čia atsitiko, kad nuosmukis (krizė) nepalietė Karadago tyrimų stoties. Pasirodo, rezervatas išmoko puikiai sukurti versle ir užsidirba pinigų. Klausiamo dr. Budaškino, kas būtų, jeigu mes nusižengtume leidimuose surašytoms instrukcijoms. Tačiau kolega Jurijus šauniai paaiškina: „Oh, jūs tokie įstatymams paklusnūs, mane net stebinat. Juk čia Ukraina! Ukrainos rezervate daryk beveik viską, ką nori...“ Tačiau mes nusprendžiame nepatikėti mūsų kolegos žodžiais ir labai griežtai laikytis visų instrukcijų bei reikalavimų. Deja, vėliau vis tiek „sudegėme“.

Vorai

Karadage galima aptikti ir įspūdingo grožio didelį vorą skiautėtąjį vapsvavorį

(*Argiope lobata*). Patelės tris kartus didesnės už patinus (2,5 cm). Jeigu taip atsitiktų, kad šis voras įkastų – atsirastų tik nedidelis patinimas ir jaustųsi niežėjimas. Skiautėtasis vapsvavoris, sakykime, afrikietiškas voras, nes Afrikoje jis plačiausiai paplitęs. Ant žolių ir krūmų gana dažnai pasitaiko smulkučių krabinių vorų, kurie tinklų nepina, o gaudo grobį puldami iš pasalų. Iš viso Karadage jau žinoma apie 150 vorų rūšių, tačiau reikėtų paminėti, kad ši sisteminė grupė rezervate buvo ilgą laiką netyrinėjama ir, specialistų nuomone, Karadago vorų faunos sąrašas ateityje, matyt, pasidarys net dvigubai ilgesnis. Ypatingo dėmesio nusipelno trylikataškis karakurtas, kuris kartais yra vadinamas juodąja našle. Mat po poravimosi išalkusios patelės dažnai susidoroja su savo gerbėjais. Karakurtas (išvertus reikštų „juodoji mirtis“) yra lengvai atpažįstamas: jis visas juodas, apvaliu pilveliu, o apatinėje pilvelio pusėje kartais matoma šviesi dėmė, primenanti simbolinį smėlio laikrodį. Stepėse trylikataškis karakurtas jaučiasi geriausiai. Karakurtų jaunikliai gali migruoti prisitvirtinę ant vėjo nešamų voratinklio siūlų: toks oro desantas iš stepių į Karadagą dažniausiai pastebimas pavasarį. Ypač daug karakurtų būna vietovėse, kurias ištrypė galvijai, mat jauni karakurtai mėgsta apsistoti šalia karvių mėšlo, kur visada gausu vabzdžių. ▶

Jonas Rimantas STONIO nuotr.

Krabinis voras tinklų nemezga, o aukos tyko pasaloje

Naktį išlindo dideli žali šliužai

Velnio pirštas – viena žymiausių Karadago uolų

Pirmasis žygis: sėkmės bei įsivaizduojamos nesėkmės

Su pakilia nuotaika įžengiame į rezervatą. Pirmiausia priminsime, kad rezervatas nedidelis ir iš visų pusių apsuptas kurortiniais miesteliais. Juose net tirsšta žmoniu, kurie, jeigu tik būtų leidžia, suplūstų į rezervatą. Tada iš šio nuostabaus gamtos kampelio liktų tik plikos uolos, apterliotos grafičiu. Štai todėl visi įėjimai į rezervatą griežtai saugomi, o pačiame rezervate nuolatos patruliuoja etatiniai bei visuomeniniai apsaugininkai. Kai kurie iš jų, kad nebūtų nuobodu, pasirūpino malonios kompanijos – merginų. Todėl karštą dieną apsaugininkai gali ramiai gulėti ant tachtos, o su pažeidėjais aiškintis gali pasiųsti merginas.

Mums įžengus į rezervatą kokius du šimtus metrų, euforija baigiasi. Iš ant kalvos esančio namelio kažkoks idiotas nemandagiai rėkia per megafoną: „Stokit! Kur einat!? Tučtuojau grįžkit!“ Mes kiek gerklės išneša rėkiam atgal, kad turime leidimus.

Dabar rugpjūtis – pats karščiausias mėnuo. Šiuo metu Karadagas daugiau mena kaimyninę Centrinę Aziją nei Europą. Turbūt nenuostabu, kad Karadage aptinkama nemažai augalų rūšių, kurios paprastai neauga Europoje, tačiau tipiškos kokiam nors Turkmėnistanui. Visur išdžiūvę, išdegę. Tačiau fotografuoti yra ką: daug kur nepakartojami kraštovaizdžiai, įdomūs augalai, matom gyvūnų. Karšta, nėra debesėlio. Tikrai šiandien saulėkaitoje ar tik nebus arti 40°C. Pačiam solidžiausiam (J.R.S.) užaina silpnumas, tad gulmės ant žemės ir ilsimės. Netrukus girdim – kažkokie balsai. Prisistato grupė ekoturistų. Ne mažiau kaip trisdešimt žmonių. Pripuola prie mūsų, užduoda kvailus klausimus, taip pat mus fotografuoja kaip kokius egzotus. Kolega A.R. vis nusuka galvą, o ką tik prabudęs, sausom žolėm aplipęs J.R.S. žiūri apstulbusiomis akimis ir atrodo kaip koks Karadago bomžas.

Skaičiuojame svetimus pinigų

Skaičiuojame svetimus pinigų: jeigu mes per pusę valandos matėme ekolo-

giniu rezervato taku praeinant net keturias ekoturistų grupes, o kiekvienoje grupėje buvo maždaug po dvidešimt penkis – trisdešimt žmonių, tai kiek rezervatas „užkala“? Vieno ekoturisto bilieto kaina – keturiasdešimt grivinų (tai būtų apie tryliką – penkiolika litų).

Egzotiniai šimtakojai

Karadago šimtakojų fauna iki šiol menkai ištyrinėta. Tačiau paprastą musgaudę arba dar kitaip vadinamą skutigerą (*Scutigera coleontrata*) visada pastebėsite. Ji yra 2,5–5 cm ilgio, priklauso šimtakojų klasės lūpakojų poklasiui (kitaip tariant, tai – plėšrus, žandikojais ginkluotas padarėlis). Musgaudės mėgsta apsigyventi žmogaus būstuose, nes čia daug vabzdžių, kurių jos tyko pasaloje. Skirtingai nuo daugelio kitų šimtakojų, musgaudė nesunkiai bėgioja ne tik vertikaliomis plokštumomis (pvz., sienomis), bet ir lubomis. Beje, ji – tikra sprinterė. Patykojusi vabzdį greitai puola ir sučiumpa. Žmogui ji visiškai nepavojinga, tačiau geriau jos nemėginti imti į rankas, nes musgaudei būdingas automotijos fenomenas. Pajutusi pavojų, musgaudė numeta savo gležnas galūnes ir taip dažniausiai išsaugo gyvybę. Musgaudės yra kilusios iš Viduržemio jūros kraštų, labai dažnos Kryme, tačiau įtrauktos į Ukrainos Raudonąją knygą.

Esame susirūpinę dėl tų musgaudžių – norime jų parvežti į universitetą, tačiau, kadangi vietoje gautas dichlofosas yra begalo prastas, nutariame jo pripurkšti labai daug ir marintuvėlyje laikyti vabzdį labai ilgai. Pastangos baigiasi šiukšlių dėže, nes musgaudė pakeičia ne tik spalvą, bet ir formą. Kitą kartą A.R. daro atvirksčiai – skuba kuo greičiau šimtakojį išimti iš marintuvėlio. Tačiau vos palietus musgaudės kojos pradeda kristi šalin. Iš viso musgaudė turi 15 kojų porų, tačiau apgailėtina, kad mūsų šėkės beliko tik kelios. Mes labai nusiminę, vis sukame galvas, kaip toki ypatingą šimtakojį užfiksuoti ir parvežti nesubyrėjusį į gabalus.

Pats didžiausias Karadago šimtakojis – žieduotoji skolopendra (*Scolopen-*

dra cingulata), išsiskirianti iš kitų šimtakojų įspūdingu dydžiu. Pasitaiko egzempliorių, kurių ilgis siekia beveik 20 cm. Sakoma, kad tai antroji pagal dydį skolopendra pasaulyje; už ją didesnė gyvena tik Amazonės džiunglėse. Žieduotoji skolopendra yra gana nuodinga. Tačiau šis padaras aktyvus naktį ir „viešai“ pasirodyti gali tik labai apniukusią dieną. Skolopendros neblogai laipioja uolomis ir medžių kamienais, taip pat namų sienomis, todėl pro langus gali patekti net į kambarius (mes jau laukiam!). Neretai pasitaiko skolopendros įkandimų. Nuodus suleidžia stipriais ir aštriais žandikojais. Nors nuo šio šimtakojio įkandimo nemirštama.

Kodėl mes šmirinėjame tarp dygliuotų krūmų

leškome mažųjų gaubtagalvių (*Nepitculidae*) vikšrų (tai mūsų svarbiausias lauko darbų tikslas, tikrai ne šimtakojai...). Mažųjų gaubtagalvių vikšrai daro vidines išgraužas (minas) žaliuosiuose augalų audiniuose. Apžiūrime vos ne kiekvieną krūmą, ypač europinio pūkenio (*Cotinus cogggyria*). Tai – mitybinis mažųjų gaubtagalvių augalas, bet ne bet kokių gaubtagalvių, o tokios rūšies, kuri lokaliai paplitusi tik pietinėje Europoje ir Afrikoje.

Beje, landant po Karadago krūmynus, reikia saugotis, kad netyčia neįsiveltum į tikrojo dyglerški (kitaip dar vadinamo Kristaus krūmu) šakas. Jo lotyniškas pavadinimas siejamas su Kristaus vainiku, nes šio krūmo spygliai ypač gausūs ir aštrūs. Beje, vieni šių spyglių yra tiesūs ir ilgi, kiti lenkti ir trumpi bei nukreipti priešingomis kryptimis. Tad įsivaizduokite, kaip nemalonu įsipainioti į šio krūmo žabangas – kol vaduojiesi iš vieno spyglių, kiti sulenda į odą.

O štai žolinis kaparis (*Capparis ovata* var. *herbacea*) – tikras egzotas. Jo šaknys gali įsikverbti net iki dvidešimties metrų, todėl šis augalas auga ant sausų šlaitų bei uolų, taip pat puikiai išgyvena net Centrinės Azijos dykumose. Kaparis vertingas maistinis augalas – jaunas vaisius, ūglius marinuoja acte arba sūdo, o sunokusius vaisius valgo žalius. Iš kapa-

Vienas didžiausių pasaulio šimtakojų – žieduotoji skolopendra (iki 20 cm)

rio sėklų išgaunamas maistinis aliejus, žiedai nektaringi, o šaknys turi dažomųjų savybių. Augalas gyvena iki penkiasdešimties metų. Mus labiausiai žavi jų pri-nokę vaisiai, kurie prasprogsta ir tada at-siveria ryškiai raudonas vidus, pilnas sėk-lų. Iš pirmo žvilgsnio tai primena lyg mi-niatiūrinį arbūzą. Deja, kaparių popula-cija mažėja visame Kryme.

Slaptas naktinis gyvenimas

Kolega J.R.S. pradeda nebesitikėti A.R. termometru, kurį jis nuolat nešioja pa-sikabinęs ant kaklo (kartu su kompasu ir švilpuku). Kiek kartų kolega J.R.S. klausia, kokia dabar temperatūra, atsakymas visa-da beveik tas pats – „apie 40°C“. Todėl J.R.S. ūkinių prekių parduotuvėje nusiper-ka savo asmeninį, didelį ir stacionarų ter-mometrą. Deja, ir šis rodo tą patį... Šiuo metu tik sutemus temperatūra nukrenta iki plius 30°C, ir tada, pasirodo, prasideda tik-rasis gyvenimas ir visokių vorų „fiesta“.

Kolega A.D. patarė nesivarginti su nak-tiniais gaudymais, atseit, užteks medžia-gos, surinktos dienos metu, todėl nesimti į lauko darbus Ukrainoje daug vietos už-imančio inventoriaus. Dabar, kai naktys to-kios šiltos ir ramios, už akių keiksnojame savo kolegą. Nulekiam į miestą, aptinka-me paprastų rusiškų prožektorių po 2,4 lito už vienetą. Iš pradžių turime tik du to-kius prožektorius, kuriuos naktį išbando-me. Pasirodo, net tokie negalingi šviesos šaltiniai privilioja mažuosius gaubtagalvius. Kitą rytą vėl lekiam į parduotuvę daugiau prožektorių. Pardavėja teiraujasi, kam jų tiek daug reikia, negi pardavinėti ruošia-mės. Išgirdusi, kad jie skirti vabzdžiams

Pats greičiausias šimtakojis – musgaudė

vilioti, negali patikėti ir nusimena. Vietoje gaudyklės ekrano nusprendžiame „pasi-skolinti“ viešbučio paklodę, tačiau neturi-me mažų mėgintuvėlių, kurie būtini ma-žiausiems mikrodrugiams (gaubtagal-viams) surinkti. Bet štai išganinga mintis – vaistinėse paprašome mažiausių vienkar-tinių švirkštų, kuriuos dabar A.R. pjausto ir daro iš jų entomologinius mėgintuvėlius. Eigulį Sergejų perspėjome, kad neišsigas-tų ir naktį nesukeltų ant kojų pusės rezervato. Po naktinių mikrodrugių gaudyklių paprastai dar ilgokai bastomės po kalnus, žibindami prožektoriais. Kolega J.R.S. bando pasipuikuoti savo išmanymu, pa-taria prožektorių laikyti ant nosies (t.y. akių lygyje). Tačiau A.R. bando sugalvoti savų metodų ir pykdo J.R.S. Mat, kai prožekto-rius yra akių lygyje, nuo naktinių gyvūnų akių atsispindėjusi šviesa gali būti lengvai pastebėta. Taip aptinkami ne tik tarantulai, bet ir driežai, gyvatės bei žinduoliai. Mums vietiniai sako, kad šiose kalvose tur-būt nėra nei tarantulų, nei karakurtų, ta-čiau, o dieve, naktį kalnų šlaitai tiesiog ži-ba nuo vorų akių atspindžių. Prieini arčiau prie tokio smaragdu žėrinčio žiburiuko ir aptinki didelį vorą. Čia jų tiek daug, kad mes juos juokais vadiname blizgučiais. Tai – voras vilkas. Čia taip pat aptinkame di-delius žiogus, dedančius į keliuko gruntą kiaušinėlius. Pasirodo, šitaip vaikstant ga-lima užėti skruzdžių liūtų suaugėlių (pate-lių), kurios, išrietusios pilvelį, bando daryti keliuko dulkėse piltuvo formos duobes ir į jų dugną dėti kiaušinėlius. Na, reikia pa-sakyti, kad kolega A.R. yra mūsų „Žvitrioji akis“ – viską pamato, viską atranda. Vie-ną naktį pasijuntame kaip siaubo filme. Ko-lega A.R. šaukia, kad kažką atrado ak-mens uolų skylėse. Pasišviesdami prožek-toriais pasižiūrim ir nesuprantam – ten, to-se skylėse, kažkas juda: maždaug pusės nykščio dydžio juodas ir plaukuotas. O gal net ir didesnis, gal čia matyti tik to padaro galva. Šitie gyviai yra įsitaisę mūsų akių lygyje, tikimės, gal nešoks tiesiai į galvą (mes ir taip vos laikomės ant statoko šlai-to, nukloto biriais akmenimis). Kolega J.R.S. pašviečia žemyn, ogi žiūrim, ar ne-bus ten žmogaus palaikai (ar čia tik kaž-

Sutemus pasirodo medvarlės

kie kailiniai ir galvos apdarai?). Galiau-siai nusprendžiame, kad uolų skylėse tū-no didžiuliai plėviasparniai – didbitės (ar-ba dailidės). Kol kolega A.R. ieško skor-pionų, J.R.S. lipa ant šlaito viršaus ir, už-gesinęs prožektorių, stebi šešėlius. Stai-ga iš už kalno netikėtai atidunda arklių kai-menė – tiesiai į J.R.S., kuris meldžia liki-mą, kad koks arklys netyčia jo nesutryptų ir tas nakties košmaras greičiau baigtųsi.

Kitą naktį J.R.S. mato akių atspindžius ir nusprendžia, kad tai lapės. Karadage la-pių gausu; jos, skirtingai negu lygumose gyvenančios tos pačios rūšies atstovės, čia mažesnės nei įprasta ir tamsesnio kai-liuko. Nors lapės minta smulkiais žinduo-liais, nevengia krimstelti ir bestuburių, gy-vačių arba dvėselienos. Lapės aktyvios tamsiuoju paros metu. Tad J.R.S. atsar-giai tykina artyn. Ko jau ko, o baltakrūčių ežių Karadage pilna. Tik sučeža kas tam-soje, štai ir pasirodo ežys. Šis energingas žvėriukas gali per naktį nubėgti kelis kilo-metrus. Maitinasi daugiausia gyvūniniu maistu. Vasarą ežiai gali braidyti iki pilvo kūdrų vandenyje ieškodami buožgalvių.

O štai prie mūsų namelio (jau pačio-je gyvenvietėje), atrodytų, nieko nėra, ta-čiau mes labai apsirikame. Šią naktį iš kažkur sušliaužė daugybė didžiulių ža-lių šliužų (tiesiog apniko mūsų slenkstį). O prie praustuvų drėgme ir vėsoma mė-gaujasi medvarlė. Po to pasitraukia į vi-jokliais apaugusį sąžalyną, kur jų gyve-na ne viena. Kai kurie maži naktiniai gy-vūnėliai nusprendė peržengti mūsų na-mų slenkstį. Tai sausumos vėžiagyviai. Jie išgąsdinti susisuka į idealiai apvalų, didelę augalo sėklą primenantį rutulį. Ta-čiau mūsų šliaužė (į kambarį įropoję atsto-vai) visiškai sužūlėjo. Kolega J.R.S. no-ri nufotografuoti juos išgąsdintus, t.y. su-sisukusius į rutuliuką, o šie nebenori būti susisukę ir iš karto skečias, todėl foto-grafuojant reikia laikyti juos suspaustus pirštais. Naktį po kambarį laksto ir dideli vorai. Jeigu neužsikloji antklode (čia juk taip karšta!), pajunti kaip ant rankos už-lipo arba voras, arba musgaudė.

Bus daugiau